

VLARIO INFORMEERT ARCHITECTEN OVER GSV HEMELWATER

In onze vorige nieuwsbrief konden jullie al lezen dat VLARIO steeds meer naar de gemeenten toe stapt. VLARIO luistert naar wat er leeft bij de lokale besturen en probeert daar dan ook gericht op te reageren.

Uit het debat, dat we op 7 mei 2015 met de technische diensten uit Zuid-Oost-Vlaanderen organiseerden, kwam naar voor dat er nood is aan infosessies voor architecten over de GSV hemelwater. Gemeenten die effectief controleren worden vaak geconfronteerd met stedenbouwkundige vergunningsaanvragen waarvan het rioleringsplan niet in orde is. We beseffen dat de rioleringsplannen bij sommige architecten nog veel te vaak als een noodzakelijk kwaad worden beschouwd en te weinig aandacht krijgen bij de opmaak. En dat betreuren we.

Gemeenten die het ontwerp van rioleringsplan controleren, stellen vast dat zij meer dan 80% van de aanvragen moeten terugsturen omdat deze niet voldoen aan de bepalingen van VLAREM, het waterverkoopreglement en/of de GSV hemelwater.

Op 18 juni nodigden we heel wat Oost-Vlaamse architecten uit naar het Gemeentelijk Ontmoetingscentrum Racing te Gavere. De interesse van ongeveer 130 architecten en ontwerpers toonde aan dat er dus wel degelijk behoefte aan informatie is.

We openden de avond met onderstaande slide in de hoop dat deze op het netvlies van iedereen gebrand blijft. Dit plaatje toont de evolutie van de verharde oppervlakte in Vlaanderen, van 1976 tot 2050 (indien we niet ingrijpen) ... soms zijn woorden overbodig.

Als we zo verder doen dan komen er grote problemen op ons af. Minister Schauvliege haalt terecht aan dat de ondergrond aan het uitdrogen is maar een week later staan delen van Vlaanderen onder water. Een grote tegenstrijdigheid, maar beide zijn realiteit en de waarheid.

Omdat we het belang van de opgelegde voorwaarden inzake buffering en infiltratie dus heel groot vinden, organiseren we regelmatig opleidingssessies voor ambtenaren en stedenbouwkundigen. En het is duidelijk, de controle van de rioleringsplannen moet nog strikter gebeuren. Veelal maken architecten en ontwerpers dezelfde fouten. Zeker niet uit slechte wil, maar vooral omdat bepaalde voorwaarden van de regelgeving niet gekend zijn en omdat infiltratie nog steeds een onbekende is.

VLARIO wil daar met deze infosessies iets aan doen. We hopen op die manier er te kunnen voor zorgen dat gemeenten in de toekomst geen aanvragen meer moeten terugsturen. We hopen met onze infosessies alle architecten te kunnen overtuigen van het belang van buffering en infiltratie.

Het verheugde ons dat we voor de infosessie te Gavere ook een vertegenwoordiger van de provincie Oost-Vlaanderen in ons midden hadden. De provincie ziet ook de noodzaak en het belang van deze maatregelen in. Zo heeft zij een provinciaal beleidskader uitgewerkt voor grotere projecten, dat zijn deze met een verharde oppervlakte van meer dan 1.000 m² of verkavelingen met wegenaansluiting. Het beleidskader legt voor deze projecten nog strengere voorwaarden op. Mevrouw Marie-Paule De Poorter van de dienst Integraal Waterbeleid van het provinciebestuur Oost-Vlaanderen slaagde er in om alle aanwezigen duidelijk te maken hoe belangrijk deze voorwaarden zijn.

Wij weten dat architecten overstelpt worden met regelgeving en het soms ondankbaar is. Recent lasen we in De Bouwkroniek nog een artikel met als titel "Architecten snakken naar adem in administratieve modderpoel". Een veel zeggende titel. De Vlaamse architectenorganisatie deed een bevraging en daaruit bleek dat ruim de helft zwoegt op de verguningsprocedures. 57,4% van de ondervraagden beoordeelt dit als een ernstig tot heel ernstig obstakel.

We begrijpen dan ook dat opmerkingen op het rioleringsplan of een teruggestuurd plan soms voor heel veel frustratie zorgt. "Waarom moet men daar

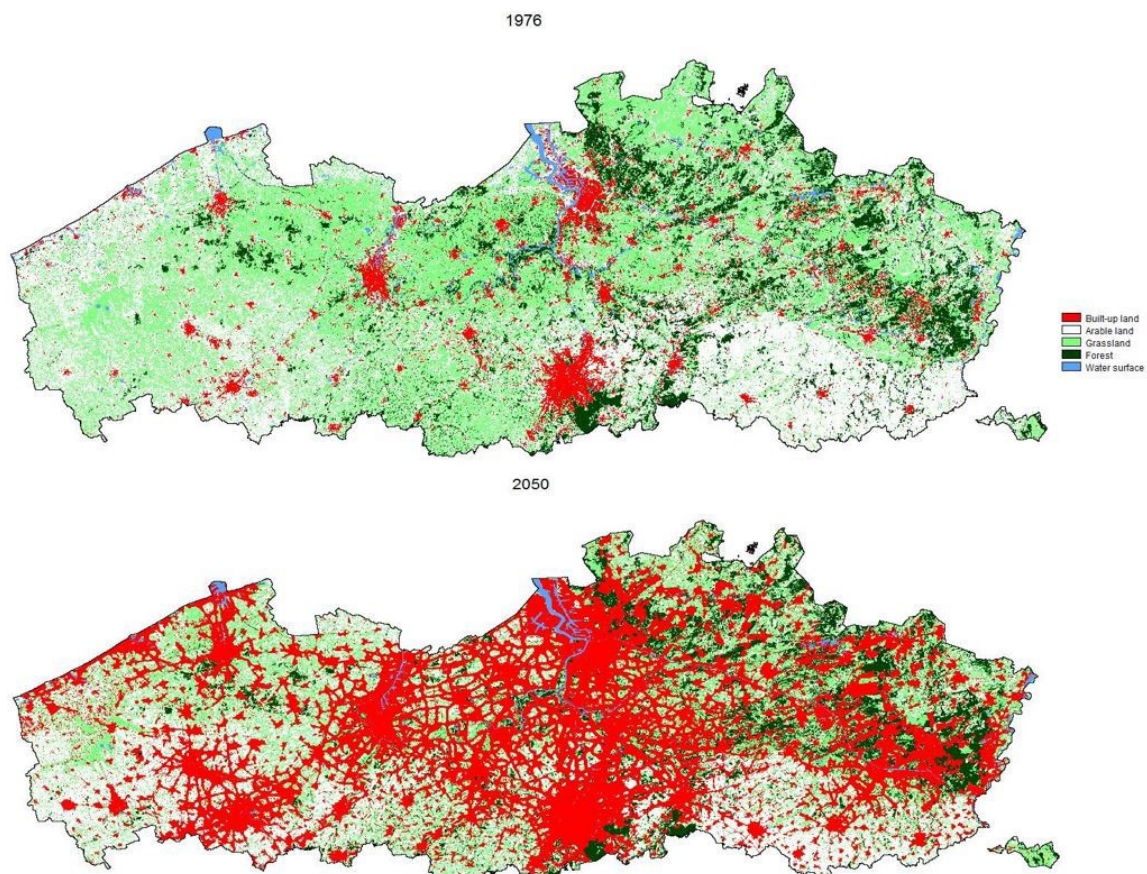
nu moeilijk over doen", zullen architecten soms wel denken. Neen, gemeenten willen niet een boeman zijn en zij vinden het niet leuk die opmerkingen te moeten maken.

Daarom moeten we er samen met alle steden en gemeenten naar streven om na de infosessies zoals deze in Gavere die 80% foute rioleringsplannen te verminderen tot een aantal uitzonderingen.

VLARIO maakte speciaal voor deze infosessies een bundel op met een samenvatting van de relevante regelgeving en een oplistings van de meest voorkomende fouten. Uit de reacties tijdens de afsluitende drink concluderen we dat iedereen tevreden was met dit initiatief.

We zijn ervan overtuigd dat alle architecten met een hoop informatie maar vooral met heel wat tips naar huis gingen. We hopen dat we de komende maanden, vanuit Oost-Vlaanderen het signaal krijgen dat het effect van deze sessie te zien is, maar we hopen vooral dat we alle aanwezigen konden overtuigen van de noodzaak van deze maatregelen.

Volgende infosessie voor architecten - Centrum Duurzaam Bouwen te Heusden-Zolder op donderdag 10 september 2015 om 19u.

ACTIVITEITENVERSLAG WERKGROEP 4: RIOLERING EN AFVALWATERZUIVERING IN HET BUITENGEBIED

VLARIO streeft met alle actoren naar een eenvormige aanpak in het kader van de afkoppelingen, voorbehandelingsinstallaties en de plaatsing en het beheer van een IBA. Wat is praktisch en hoe dit realiseren? Momenteel bestaan er nog steeds problemen bij bouwdoossiers en de keuring van de private riolering.

Voor werken op openbaar domein en op privéterrein wordt gestreefd naar een zelfde aanpak binnen de verschillende gemeenten. Wat is praktisch en hoe kan dit gerealiseerd worden? Deze kennisverspreiding gebeurt via onze opleidingen. VLARIO geeft opleiding voor 'afkoppelingsadviseur', 'afkoppelingsadviseur voor grote projecten' en 'afkoppelingsaannemer'. 15 en 22 oktober wordt de opleiding afkoppelingsadviseur gegeven, inschrijven kan nog tot 1 oktober 2015. Vanaf heden is hier ook een examen aan verbonden om de kwaliteit te garanderen. Deelnemers die slagen ontvangen een attest.

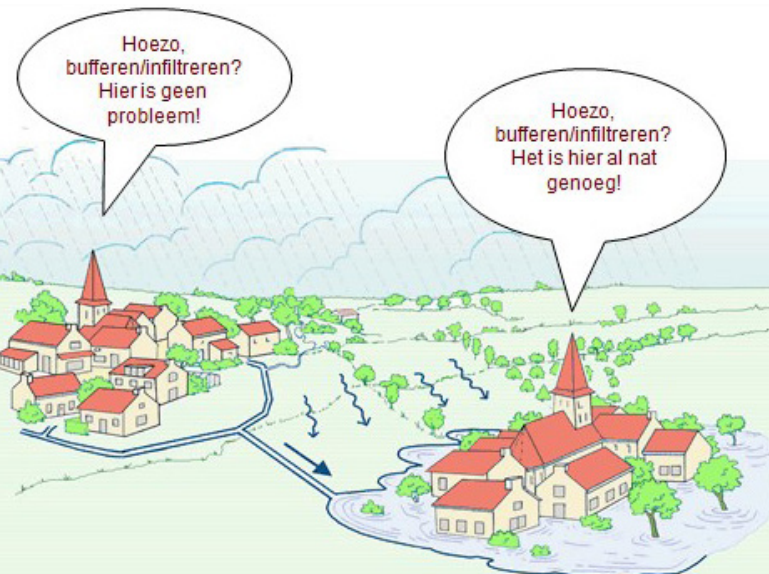
Afkoppelen is één ding, maar er is ook controle nodig! Hoe kunnen personen die halsstarrig blijven weigeren worden aangepakt. Ook hier wordt gestreefd naar een duidelijk, eenvoudig en correct antwoord. VLARIO gaat na welke mogelijkheden er zijn voor handhaving. Lees meer hierover in artikel 'handhaving particulieren'.

Door de werkgroep wordt onderzocht welke mogelijkheden er zijn om ook voor individuele IBA's een onderhoudscontract op te leggen, het invoeren van een uniforme procedure voor de IBA-aanrekening zoals reeds toegepast door de drinkwaterbedrijf-rioolbeheerders en de controle op gecertificeerde IBA's sluitend te maken. We willen dus een uniforme werkwijze voorop stellen die toepasselijk is voor alle gemeenten in Vlaanderen. Meer informatie over IBA's vindt u op onze website in het dossier IBA.

De werkgroep stelde een overzichtsdocument op met de geldende wetgeving, verplichtingen per gebied en de verschillende soorten voorbehandelingsinstallaties. Deze is raadpleegbaar voor iedereen in het dossier voorbehandelingsinstallaties.

Om Certipro (opgericht door VITO) het statuut te kunnen verlenen van onafhankelijke certifiëringsorganisatie zonder belangenvermenging hebben VLARIO, de riolbeheerders en de fabrikanten begin dit jaar een onafhankelijkheidsverklaring ondertekend. Hierdoor wordt de continuïteit van Certipro verzekerd, die waakt over de goede kwaliteit en werking van de Benor gekeurde IBA's, welke een garantie bieden voor een kwaliteitsvolle IBA en bijgevolg ook bijdragen aan een goede afvalwaterbehandeling in het buitengebied.

Bron foto: *Duurzaam en gezond bouwen en wonen*, Hugo Vanderstadt

Het vademecum afkoppelen voor particulieren wordt nog verder aangevuld met praktijkervaring die we de afgelopen jaren hebben opgedaan. Wij willen nogmaals de aandacht vestigen op het belang van afkoppelen en het idee om hemelwater zo lang mogelijk op eigen terrein te houden, te hergebruiken en te infiltreren.

De problematiek is misschien niet altijd zichtbaar op eigen terrein maar men dient te kijken naar het groter plaatje. Als men zoals op de afbeelding in het hoger gelegen dorp hemelwater zou hergebruiken, infiltreren of bufferen is het probleem in het lager gelegen dorp bij hevige regenbuien opgelost.

VERNIEUWING BIBLIOTHEEKOVERZICHT LEDENGEDEELTE

Op ons ledengedeelte vindt u steeds alle presentaties van studiedagen, informatiedocumenten, publicaties en verslagen van werkgroepen terug. Deze staan steeds geordend per activiteit. Dit maakt het soms moeilijk voor leden die niet aanwezig waren te weten welke kennis beschikbaar is en waar hij deze kan vinden. Om het zoekingswerk te vergemakkelijken hebben we een overzicht opgesteld met subcategorieën van al onze beschikbare documenten waardoor het makkelijker is voor u een document terug te vinden.

Wij willen al onze kennis met onze leden delen. Daarom hebben we een extra inspanning gedaan om nog meer documenten op ons ledengedeelte aan te bieden. Ook deze zijn terug te vinden in het overzicht.

Bent u uw login en paswoord vergeten? Mail dan naar info@vlario.be

VLARIO EN STICHTING RIONED SLAAN DE HANDEN IN ELKAAR

VLARIO heeft al jaren een goede verstandhouding met RioNed (Koepelorganisatie voor de rioleringszorg, Nederland). Kennis is de sleutel van succes en beide willen deze kennis ook met elkaar uitwisselen op een gezamenlijke studiedag 8 oktober te Turnhout. Thema voor deze studiedag is 'Omgaan met hemelwater'.

Wendy Francken (directeur VLARIO) en Hugo Gastkemper (directeur Stichting RioNed) zijn onze gastvrouw en gastheer voor deze studiedag.

Wendy Francken, VLARIO: "Zowel VLARIO als Stichting RioNed hebben ervaring en ieder een

eigen aanpak voor het 'omgaan met hemelwater', een niet weg te denken thema van vandaag in het kader van de huidige klimaatproblematiek waarmee we vandaag te kampen hebben. Langs de ene kant hebben we te maken met overstromingen, langs de andere kant met droogte. Een tegenstrijdigheid, maar realiteit.

Zowel in Nederland en Vlaanderen wordt hiervoor actie ondernomen. Deze kennisuitwisseling komt dus geen moment te laat. We hopen op deze dag van elkaar te kunnen leren en in de toekomst hierom rond blijvend samen te kunnen werken."

Hugo Gastkemper, Stichting RioNed over het waarom van deze studiedag: "Naar aanleiding van

verzoeken aan Stichting RIONED om meer te weten te komen over de Vlaamse situatie en het mogelijk maken van een veldreis daar naartoe. Een excursie is leerzaam vanwege de uitwisseling over technieken, ideeën en innovaties, waarbij het internationale karakter mensen prikkelt out-of-the-box te denken. Tegelijk geeft het gelegenheid voor netwerk- en ervaringsuitwisseling.”

Plenair worden eerst de verschillen en overeenkomsten besproken tussen Vlaanderen en Nederland, niet alleen in wet en regelgeving, maar ook in praktijk en cultuur. Vervolgens gaat men in kleinere groepen actief aan de slag met enkele actuele thema's. Ter afsluiting wordt kort samengevat wat besproken is en wat we van elkaar geleerd hebben.

INFILTREREN: MOEILIK KAN OOK!

Over het belang van de volgorde van het afvoeren van hemelwater: hergebruiken – infiltreren – bufferen en pas in laatste instantie afvoeren, moeten wij u hopelijk niet meer overtuigen. Hemelwater dient zo lang mogelijk op eigen terrein gehouden te worden. Dit om o.a. de grondwatertafel aan te vullen (droogte voorkomen) en om het probleem niet af te schuiven op lageregelegen terreinen (overstromingen vermijden).

Met de nieuwe GSV Hemelwater komen we al dichterbij ons doel doordat een infiltratievoorziening nu verplicht is. Indien men kan aantonen dat infiltreren technisch niet haalbaar is kan men een afwijking aanvragen en dient men over te schakelen op buffering. Er wordt soms snel geconcludeerd dat infiltratie niet mogelijk of nuttig is. Het is aan het vergunningverlenend orgaan (vaak gemeenten) om deze afwijking al dan niet toe te staan.

Ondanks infiltratie op het eerste zicht niet altijd mogelijk lijkt willen wij via praktijkvoorbeelden aantonen dat er oplossingen/alternatieven bestaan om alsnog te infiltreren. Daarom zijn we op zoek naar goede voorbeelden en uw ervaringen met moeilijke infiltratie. Op basis hiervan maken we een informatiedocument om ook onze leden verder op weg te helpen met hun projecten!

OPROEP! Graag hadden wij uw projecten gekend m.b.t. infiltratievoorzieningen in moeilijker gevallen. Welke oplossing heeft u hiervoor bedacht? **Laat het ons weten via info@vlario.be**

HANDHAVING BIJ PARTICULIEREN OVERTUIGEN, DREIGEN OF STRAFFEN?

De verplichte keuring van de privé-riolering werd ingevoerd op 1 juli 2011. Er wordt gekeurd volgens de bepalingen van het Algemeen Watervkoopreglement en het Ministerieel Besluit keuringen. Hierin zitten echter niet de eisen van de GSV Hemelwater vevat (behalve aanwezigheid hemelwaterput) alsook de bijkomende eisen opgelegd door de rioolbeheerder (bv plaatsen van een septische put in centraal gebied). Een burger kan dus een conformiteitsattest krijgen voor zijn riolering ondank hij bijvoorbeeld geen infiltratievoorziening geplaatst heeft, geen septische put heeft, het volume van de hemelwaterput te klein is, er geen hergebruik is van hemelwater,...

Er worden 4 keuzesessies gehouden waarbij de deelnemers kunnen kiezen tussen verschillende sessies:

- A. Afkoppelen van bestaande bebouwing
- B. Overtuigen, dreigen of straffen? Handhaving
- C. Ontwerp en dimensionering van regenwatersystemen
- D. Veldbezoek 1 - Afkoppelen in Stad Turnhout
- E. Veldbezoek 2 - Keuring privé-riolering
- F. Hemelwaterplan
- G. Verticale infiltratie van regenwater

Het volledig programma en mogelijkheid tot inschrijven kan via <http://www.vlario.be/activiteiten/opleidingen-studiedagen/turnhout/> *Opgelet: plaatsen per infosessie zijn beperkt. Wees er dus snel bij!*

Ter info: pas wanneer een rioolbeheerder deze keuringseisen opneemt in een bijzonder waterverkoopreglement of aanvullende voorwaarden kan dit onderdeel uitmaken van de keuring.

Hoe kan een gemeente/rioolbeheerder hier mee om gaan? Welke handhavingsmiddelen bestaan er? Op hoger niveau, meer bepaald in de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid werkt men momenteel in samenwerking met VVSG en met input van VLARIO aan een overzichtsdokument voor handhaving waarin alle mogelijkheden tot handhaving opgesomd worden. Het is dan aan de gemeente/rioolbeheerder om zelf uit deze middelen te kiezen wat toegepast zal worden, afhankelijk van de inbreuk.

Tot op heden stellen wij vast dat er nog niet veel aan handhaving gedaan wordt. Zo zien we bijvoorbeeld in 2014 dat 1 op 5 panden geen verplichte infiltratievoorziening geplaatst hebben. Aangezien dit tot op heden geen afkeurcriteria is voor de keuring van de privé-riolering krijgt de burger een conformiteitsattest en wordt deze inbreuk bij de meerderheid van de gemeenten/rioolbeheerders niet verder opgevolgd. De cijfers voor 2015 (jan-jul) zijn even schrijnend.

RIJLABELS	INFILTRATIE NIET-GEPLAATST	INFILTRATIE GEPLAATST	EINDTOTAAL
2014	162	647	809
2015	163	674	837
Eindtotaal	325	1321	1646

Uit navraag blijkt dat de infiltratievoorziening vaak niet op het rioleringsplan staat en dat hiervoor een gunstige bouwvergunning werd afgeleverd. De burger voert de plannen ter goeder trouw uit maar uiteindelijk blijkt dat deze niet in orde is. Om zulke gevallen te vermijden dient er reeds in het begin van de schakel ingegrepen te worden. Hiervoor werd een tool ontwikkeld om gemeenten/rioolbeheerder bij te staan in hun advies (zie verder).

Op onze studiedag ‘Omgaan met hemelwater’ 8 oktober (Vlario – RioNed) wordt dit thema toegelicht en geven wij reeds een stand van zaken van de mogelijkheden. Wij hopen dan ook feedback te krijgen van onze deelnemers. We leren ook hoe Nederland hier mee omgaat.

OPROEP! Wat doet u als gemeente/rioolbeheerder bij inbreuken op gebied van riolering op privé-domein? **Laat het ons weten via info@vlario.be**

TOOL ADVIES PRIVÉ-WATERAFVOER

In onze opleiding ‘opvolging bouwdoosiers’ proberen we gemeenten/rioolbeheerders op weg te helpen om efficiënter te werken en controle te doen voor bouwvergunningen, afkoppelingsdossiers en de GSV-hemelwater én de link met de keuring van de privé-riolering. Hiervoor werd een tool ontwikkeld door een van onze leden die nagaat of aan de eisen voldaan is voor het afleveren van een gunstig advies voor de bouwvergunning. Op deze manier worden eventuele fouten tijdig aangepakt want meestal is het pas op het einde van de werken dat door de keurder vastgesteld wordt dat er fouten vastgesteld worden en dan is de vraag vaak waar de oorzaak ligt. Hierbij worden voor de aannemer, de architect en de gemeente/rioolbeheerder geïnviseerd.

HOE WERKT HET?

U krijgt de aanvraag tot bouwvergunning binnen met een rioleringsplan. In eerste instantie kijkt u na of het plan voldoet aan de eisen. Via de tool dienen een aantal basisgegevens ingevuld en aangeduid te worden waaruit verdere berekeningen volgen die leiden tot een gunstig of ongunstig advies voor de hemelwater-

put, de septische put en de infiltratievoorziening. Bovendien kunnen deze gegevens vanuit een tweede tabblad gebruikt worden om naar een Word-document te sturen (bijvoorbeeld sjabloon adviesbrief). Deze tool is bedoeld als hulpmiddel en wordt aangeboden door VLARIO. U kan de tool raadplegen op ons ledengedeelte. VLARIO is niet verantwoordelijk voor verkeerd advies.

De volgende opleidingen gaan door in Ardoie (29/09 en 6/10) en Zemst (9 en 21 oktober). Meer info en inschrijvingen via www.vlario.be/activiteiten/opleidingen-studiedagen/opvolging-bouwdossiers

Elke editie willen wij een gemeente met een rioleringsproject in de kijker brengen. Deze keer is Zutendaal aan de beurt.

In Nederland past men al vaker verticale infiltratie toe op openbaar domein maar in Vlaanderen is dit nog redelijk nieuw terrein. In Zutendaal plaatste men op twee locaties V-Flows (Van de Kreeke). Uitleg door Oliver Vaes, Afdelingshoofd technische diensten Zutendaal.

Locatie: Er werden twee V-flow systemen geplaatst in de Pastoorstraat en één V-flow systeem werd geplaatst op de scheiding van een openbare parking met een privé eigendom ter hoogte van het Jachthoornplein.

Beschrijving project: Op beide locaties hadden we te maken met een gelijkaardig probleem. Na regenbuien zat het water 'gevangen' en dit zorgde voor een mate van overlast. Er diende naar een relatief eenvoudige manier gezocht te worden – één die bij voorkeur niet te kostelijk was – om deze overlast te vermijden.

Aanpak: Er waren in de onmiddellijke omgeving geen mogelijkheden om aan te sluiten op RWA. Zo zouden we bijvoorbeeld voor één van deze locaties beroep hebben moeten doen op een 'recht van doorgang' van een derde partij. Deze oplossing zou bovendien – gezien de omvang van de werken – erg duur zijn. Aangezien er in Zutendaal nog veel kiezel in de bodem te vinden is, lag de denkpiste van infiltratie voor de hand. We hadden al veel gehoord over het V-flow systeem maar we hadden hier totaal geen ervaring mee. Uit het contact met collega's

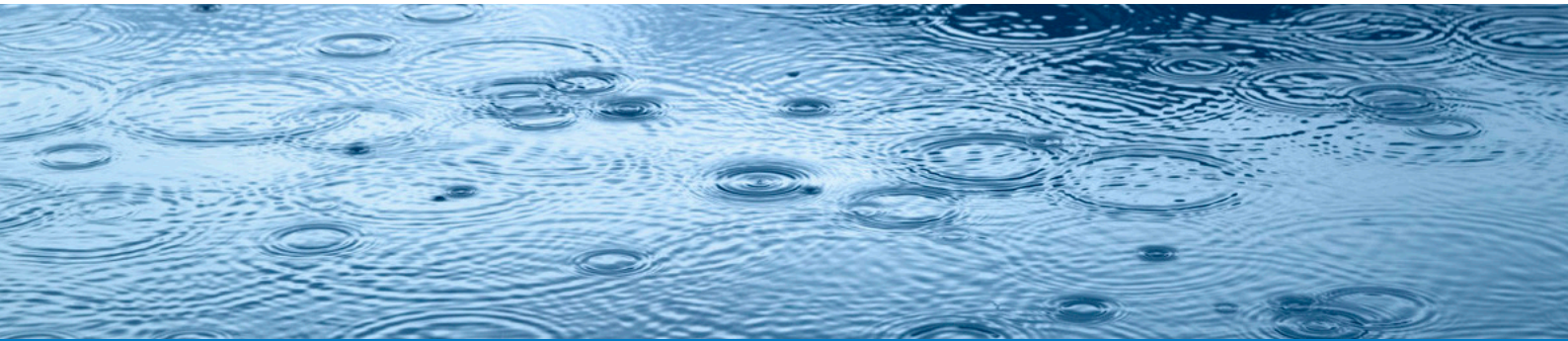
(net over de grens) bleek dat ze erg enthousiast waren over deze vorm van verticale infiltratie. Na overleg met het bestuur werd besloten – om bij wijze van proef – dit systeem te installeren en op termijn te evalueren. De enige mogelijke alternatieven waren erg arbeidsintensief (graven van sleuven, afvoeren van water, inbuizingen,...) en vereisten herstel (herstel asfalt parking of herstel wegdek). Hierdoor waren de alternatieve oplossingen erg duur in vergelijking met de nu gekozen oplossing.

Installatie en onderhoud: Beide projecten werden gerealiseerd op 26 maart 2015. Deze systemen werden op één dag geplaatst. Het voorbereidend werk bestond er in om met de aannemer een plaatsbezoek te brengen. Onze gemeentelijke diensten detecteerden de leidingen met een leidingzoeker (maar dit kan tevens door de aannemer gedaan worden) en markeerden deze op de berm. Omwille van het feit dat de aanvulgrond erg nat was, hadden we te kampen met nazakkingen maar dit werd erg snel hersteld.

Werking vandaag: Tot op de dag van vandaag is iedereen tevreden met het resultaat. Het voldoet

nog steeds aan de verwachtingen. De tijd is te kort om na te gaan op welke termijn er verstoppingen optreden. De burgers zijn enerzijds tevreden met de oplossingen en waren erg blij met het feit dat de werken zeer weinig (bijna geen) hinder met zich mee hebben gebracht.

Op onze studiedag 'Omgaan met hemelwater' 8 oktober (Vlario – RioNed) wordt het thema verticale infiltratie behandeld. We leren ook hoe de gemeente Rijssen-Holten (NL) hier mee omgaat.

OPLEIDINGEN & STUDIEDAGEN

VISUELE INSPECTIE VOOR BEHEERDERS

3 & 10 september - ZWIJNAARDE (volzet)
19 & 24 november - ANTWERPEN

ONTWERP VAN RIOLERINGEN

Vanaf 15 september (wekelijks 10 sessies van 17u.-20u.30) - LEUVEN
NIEUW: Inschrijven kan per module!

OPVOLGING BOUWDOSSIERS

29 september en 6 oktober - ARDOOIE
9 en 21 oktober - ZEMST

STUDIEDAG PUTINSPECTIE

7 oktober - ANTWERPEN

UITWISSELINGSDAG TUSSEN VLAAMSE EN NEDERLANDSE GEMEENTEN/RIOOLBEHEERDERS OVER OMGAAN MET HEMELWATER

8 oktober - TURNHOUT

AFKOPPELINGSADVISEUR

15 en 22 oktober - ANTWERPEN

AQUARAMABEURS STUDIENAMIDDAG VLARIO

22 oktober - LEUVEN

KEURDER PRIVÉ-RIOLERING

13 en 16 oktober + praktijkexamen - AALST

Meer informatie over de opleidingen en inschrijven kan via
www.vlario.be/overzicht/activiteiten/opleidingen-studiedagen

Verantwoordelijke uitgever
Wendy Francken

VLARIO vzw
De Schom 124, 3600 Genk

Telefoon: 03/827.51.30
Fax: 03/289.01.40
info@vlario.be

www.vlario.be